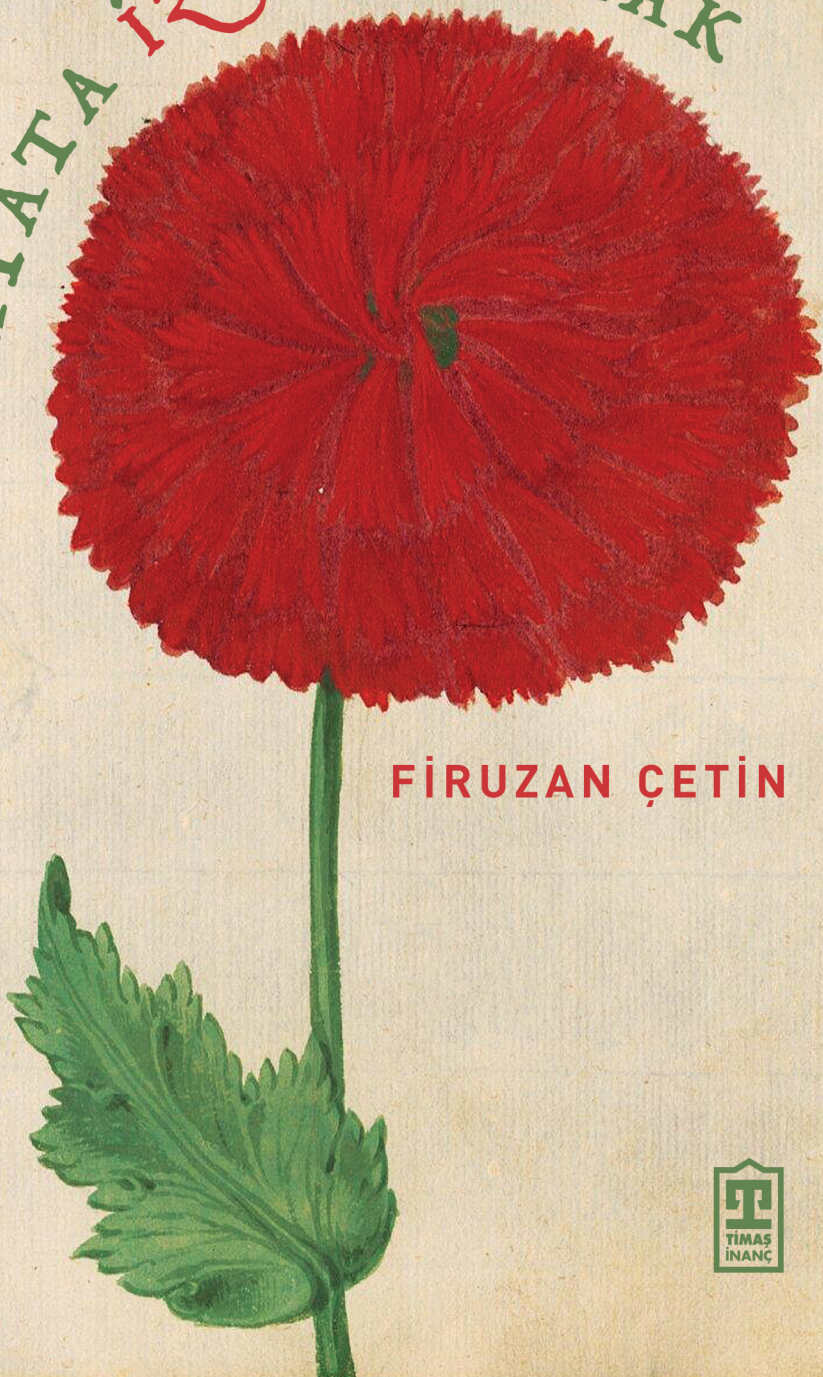

HAYATA İZ BIRAKMAK

FİRUZAN ÇETİN

i y i k i k i t a p l a r v a r . . .

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2025

timas.com.tr

Hayata İz Bırakmak

Firuzan Çetin

FİRUZAN ÇETİN

İslami İlimler ve Arapça alanında aldığı eğitimlerle bilgisini hayata dokunan çalışmalara dönüştüren yazar, uzun yıllardır hem sivil toplum kuruluşlarında hem de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda gençlerle bir araya geliyor. Onun için gençlerle çalışmak geleceğe umut taşıyan gönülden gelen bir yolculuk.

Peygamberler Tarihi, Esmâü'l-Hüsna, Kur'an kavramları ve tefsir konularında dersler veriyor; öğrencilerini bilginin ötesinde, anlamın derinliklerine davet ediyor. Ortaokuldan üniversiteye farklı yaş gruplarındaki gençlerle seminerler, projeler ve grup çalışmaları gerçekleştirerek onların hem zihinsel hem de manevi gelişimlerine katkı sağlıyor.

Tefsir çalışmalarında, ayetlerin psikolojik ve sosyolojik yönlerini irdeleyerek, Kur'an'daki kavramların kökenlerine dair zengin bir bakış sunuyor. Bu yaklaşımıyla, ilmi çalışmaları hayatın içinden örneklerle buluşturuyor.

Hâlen İstanbul Pendik'te faaliyet gösteren Mahra Gençlik ve Eğitim Derneği'nin yönetim kurulu başkanlığını yürütüyor.

1974 doğumlu olan yazar evli ve iki çocuk annesi.

İçindekiler

Giriş **09**

Birinci Bölüm

Sabah / Ömrün Çocukluğu **23**

İkinci Bölüm

Öğle / Ömrün Erginliği **45**

Üçüncü Bölüm

İkinci / Ömrün İkin(d/c)i Gençliği **75**

Dördüncü Bölüm

Akşam / Ömrün İhtiyarı **95**

Beşinci Bölüm

Gece / Ömrün Tekâmülü **109**

Giriş

H

ayat; her gün yenilenen, yeniden ikram edilen mucizevi bir nimettir. Bu olağanüstü ikram, ancak var olmanın farkındalığı ve tefekkürü ile anlam kazanır.

“Hayat” kelimesi diriltmek, yaşatmak, selamlaşmak, esenlik dileği, algılama gücü, irade ve akıl gücü, üzüntünün kalkması gibi anlamlara gelir. Kelimenin öz anlamlarından da anlaşılacağı üzere hayat; yaşamanın, yaşatmanın, etkin, farkındalıklı ve canlı bir sürecin adıdır.

Taşıdığımız can, hayatta olduğumuzun göstergesidir. Yaşıyor olmakla hayatta olmak arasındaki fark; canın, canlılığın, neye, niçin sermaye edildiğiyle ortaya çıkar.

Yaşamak; hayatta olmanın ne demek olduğunu bilmek, kendisine karşılıksız verilen bu imkânı farkındalıkla emeğe dönüştürmektir.

İnsan, hayat yolculuğunda tercih ve seçimleriyle insan olur son nefese kadar. Hayat bize bazı tekliflerle gelir, biz de o teklifleri tercihlerimizle yolumuz eyleriz.

“Biz insana yolu gösterdik, artık ya şükredici olur ya da nan-kör.” (İnsan, 3)

Ayette geçen “yol” kelimesi, “sebil” kelimesi ile ifade edilir. Sebil, takip edilen güzergâh, başvurulması gereken çare, ilke, sistem, tarz ve hedef demektir.

Yolu, yolcunun niyeti belirler. Bizi biz yapan, alternatifler çoğaldığı zaman seçtiğimiz yoldur.

**Hayatımızın rotasını,
değer verdiklerimiz ve hakikatten
beslenen ilkelerimiz belirlerse,
yolun sonu selamete çıkar**

Hayat insanın ana sermayesi; hayat yolcusu olan insan ise, bu hayatın öznesidir. Kur'an-ı Kerim bu sermayenin ziyan edilişini kaybedilmiş bir hayat, yani "hüsran" olarak tanımlar.

Yine insanlar içinde kimileri vardır ki, Allah'a şartlı olarak kulluk eder; öyle ki kendisine bir iyilik denk gelirse bundan pek memnun olur, ama başına bir imtihan sıkıntısı gelse hemen yüz çevirir. Böyleleri dünyasını da ahiretini de yitirmiştir ve apaçık hüsran işte budur." (Hac, 11)

Hüsran; arzuların şekillendirdiği, anlık dürtü ve hazların huzura tercih edildiği, herkesin kendince değerli gördüklerini, inanç, aile, vatan gibi bizi ayakta ve hayatta tutan aslî değerlerin önüne geçirdiği, alışkanlıkların yönettiği herkesleştirilmiş bir hayattır. Herkesleşmek ise, merkezinde taklit olan, bilinç ve farkındalıktan uzak bir yaşamın adıdır.

**İnsan için herkesleşmek,
biricikliğini kaybetmektir**

Sezai Karakoç'un deyiimiyle:

*Herkes gibi olmak, olmayacak bir şey
Herkes gibi olmak, olmamak gibi bir şey.*

İnsan değerini Allah’tan alan, yaratılışından verilen değerlerle, kendi özelinde yegâne bir varlıktır. Kâinat bütünlüğü içerisinde bizim de olmamızı murad eden Allah *celle celaluhu*, zımnen her birimize “sensiz olmaz” demiştir.

Hız. Ali *radıyallahu anh*, “Kendi değerini bilen insan, mahvolmaz.” der. Halbuki insan bugün, “değerli” olduğunu unuttu, “önemli” olmaya çalışıyor.

Önemli olmak,
imkân ve konum ile;
değerli olmak ise,
kişilikli ve şahsiyetli
olmakla ilgilidir

İnsan, sahip olduğu çeşitliliği zenginliğe dönüştürebilecek bir potansiyelle yaratılmıştır. Bu potansiyelin kaynağı olan “fıtrat” insana doğuştan bahşedilen kabiliyetler bütünüdür. Fıtratını fark eden insan, anlamını ve amacını fark etmenin huzuru ile tanışır. Çünkü anlamsızlık amaçsızlığı, amaçsızlık yaşanmamış bir hayatı getirir.

İnsanın fıtratında var olan insan olma asaletini koruma rikkati, ancak aktif bir akıl ve bu aklın etkisi ile mümkün olur.

Bağlayan, tutan, koruyan manasına gelen akıl; doğruyu doğru yerde etkin kılan, parçaları bütünleştiren, temyiz kabiliyeti olan zihinsel güçtür. Aktif olmayan akıl, iradeyi de vicdanı da devre dışı bırakır.

Kur’an-ı Kerim, aklın fıkhetme özelliğini kalbe nispet eder:

“Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar.” (A’raf, 179)

Akleden kalp, duygu ve düşüncelerin akılla kontrol altına alınması demektir.

Kur’an’da aktif aklın en kapsamlı tanımı, “Ulü’l elbab”dır. Ulü’l elbab, kelimenin kökü itibarı ile kararlı, dirençli, öz ve sağlam akli tanımlar. Ra’d suresinin 19-22. ayetlerinde öz akıl sahiplerinin özellikleri anlatılır:

Sana rabbinden indirilenin hak olduğunu görüp bilen kimse görmeyen gibi olur mu? Bunu ancak akıl sahipleri anlar. Onlar, Allah’a verdikleri sözü yerine getirirler, yeminlerini asla bozmazlar. Onlar Allah’ın, korunmasını emrettiği bağı koruyan, rablerine saygıda kusur etmeyen, hesabın kötü sonuç vermesinden korkan kimselerdir. Ve onlar rablerinin rızasını elde etmek için sabreden, namazı dosdoğru kılan, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda gizli açık harcayan, kötülüğü iyilikle savan kimselerdir. İşte dünya hayatının güzel sonu (cennet) sadece onlarındır.” (Ra’d, 19-22)

Bu özellikler kişinin kendisiyle, rabbiyle ve çevresiyle kurduğu/kurması gereken ilişkilerdeki dikkatini ve ilişkilerinin kalitesini gösterir.

**İnsan; irade sahibi olması
yönüyle özgür, akıllı ve bilinçli
olması itibarıyla hayatın öznesi,
bu ikisinin sonucu olarak da
“sorumlu” bir varlıktır**

Sorumluluk eşittir hayat, hayat eşittir sorumluluktur.

Sorumlu olmak, yetkin ve etkin olmaktır.

Her sorumluluk, seçilerek verilir. Sorumluluğu reddetmek, tüm bu değerleri kaybetmektir.

Bilincin ve güçlü bir iradenin meyvesi olması yönüyle sorumluluk, insanın eylemlerinin sonucunu kabul etmesidir.

Yaşadığımız dünyada insanın hayattaki rol ve sorumlulukları, külfet ve zorunluluk olarak takdim ediliyor. Bu sebeple annelik, babalık, evlatlık, kardeşlik, eş olmak, bir meslek erbabı olmak gibi çeşitli görev alanlarını temsil eden hayatımızdaki her bir rol, şükür vesilesi olması gerekirken şikâyeteye dönüşüyor.

Dolayısıyla sorumlulukları sorun olarak görmek, sorumluluğun onurunu yaşamamıza engel oluyor.

Kur'an-ı Kerim sorumlu insanı “halife” olarak tanımlar. Hali-felik insanın, Allah’tan aldığı bir unvandır. Bu unvan insanın ilk yaka kartı ve ilk kartvizitidir.

“Halife” kelimesinin sözlük anlamı sorumlu, yetkili, yetkisini sonrakilere taşıyandır. İradesi sayesinde, öncelikle kendisi ve yaşadığı hayat üzerinde “yetki” sahibi olan insanın, diğer varlıklar için de “etkin” olması demektir.

Kelimenin sözlük anlamlarından birinin inşaat ustası olması da çok manidardır. Bir usta titizliği ile yok ise inşa etmek, yarım sa tamamlamak, bozulmuşsa iyileştirmek ve güzelleştirmek için yaratılmış olmanın teşekkürü ile hayatını ve ömrünü sermaye yapmaktır.

Sorumluluk bilinciyle yaşayan, inanan insanın bir özelliği de “şahit” olmasıdır.

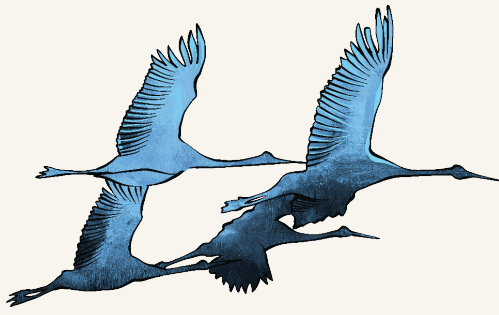
O size hem daha önce
hem de bu Kur'an'da
“Müslümanlar” adını
verdi ki peygamber
size şahitlik etsin, siz
de insanlara şahitlik
edersiniz.” (Hacc, 78)

Şahit; tanık, rol, model demektir. Şahit insan; sadece tanık olarak kalmaz, yaşadığı hayatı güzelleştirir, iyilikleri devam ettirir ve bilinçli, farkındalıklı, dengeli olan ömrünü umrana dönüştürür. “Umran” ve “ömür” kelimeleri aynı köktendir. Umran, “medeniyet” demektir. Medeniyet ise iyi olmanın, iyi kalmanın, iyilere ve iyiliklere öncü olmanın emeğini veren iyi insanların yaşama biçiminin adıdır.

**Hayatın merkezinde olması için var
edilen insan, bu bilinçle yaşadığında,
yaşadığı hayata iz bırakır.**

**Hayata iz bırakmak, yol bitse de
hikâyenin bitmemesidir.**

**Bitmeyecek bir hikâye hedeflemek,
gayret ister, emek ister.**

Merhum Mehmet Akif Ersoy'un ifadesiyle:

"Hayata iz bırakanlarla senin aranda basit bir fark var: Onlar gayret ediyorlar, sen hayret ediyorsun."

Bize düşen ise, hayretimizi gayrete dönüştürecek bir emeğe talip olmaktır.

Bu emeğin sahiplerine Allah *celle celaluhu*, Nahl suresinin 97. ayetinde arı duru bir hayat vaad eder:

Erkek olsun kadın olsun, kim mümin olarak güzel işler (salih amel) yaparsa, ona dünyada temiz ve güzel bir hayat yaşatırız ve onların mükafatını, yaptıklarının en güzeliyle muhakkak vereceğiz." (Nahl, 97)

Ayette geçen "*hayaten tayyibe*" "güzel bir hayat", keyfin ve hazzın değil, gayretin ve huzurun eşlik ettiği bir hayattır. Rab-bimizin Beled suresinin 11-16. ayetlerinde "Akabe" olarak tanımladığı "hayat yokuşu", terlemeyi baştan göze almış ve yolu güzelleştirecek sorumlulukları yola azık edip hedefe yürüyenlerin hayatıdır.

“Fakat o, sarp yolu göze alamadı. O sarp yol nedir, bilir misin? Köle azad etmektir. Ve bir kıtlık gününde yakını olan bir yetimi yahut aç açık bir yoksulu doyurmaktır.” (Beled, 11-16)

**Hayat yolcusu olan insan, yola
devam ederken zaman bineği ile
çocukluk, gençlik, olgunluk ve yaşlılık
duraklarına uğrar.**

**Ve her geçiş, yeni bir doğum hikayesine
eş, yeni bir başlangıç imkânıdır** ◆ ◆ ◆